

Leidingdeel *Zijn ster gezien* - Themaschets over de geboorte van de Heere Jezus

Titelverklaring

Toen nu Jezus geboren was te Bethlehem, gelegen in Judea, in de dagen van de koning Herodes, ziet, enige wijzen van het Oosten zijn te Jeruzalem aangekomen. Zeggende: Waar is de geboren Koning der Joden? want wij hebben gezien Zijn ster in het Oosten, en zijn gekomen om Hem te aanbidden. (Mattheüs 2:1, 2)

Doelen

In deze schets is ervoor gekozen om de geboorte van de Heere Jezus te belichten vanuit de geschiedenis van de Wijzen uit het Oosten met als bedoeling:

- Jongeren bewust laten worden op welke manier God tot hen spreekt
- Jongeren laten zien dat Gods boodschap altijd iets met hen doet
- Jongeren laten zien dat de geboren Koning vraagt om ons hart!

Achtergrondinformatie over de Wijzen uit het Oosten

In Mattheüs 2:1 lezen wij over magiërs die uit het Oosten naar Jeruzalem kwamen om daar het Kind Jezus te huldigen. De wijze waarop over hen gesproken wordt, doet ons aan 'sterrenkundigen' denken. Dit begrip ging gemakkelijk over in waarzegger, tovenaars en zelfs goochelaar. In een dergelijke betekenis vinden wij het woord magiër in Handelingen 13:6-8 (magiër = valse profeet) en in Handelingen 8:9.

In het Oude Testament lezen wij alleen over een oppermagiër ten tijde van Nebukadnézar (Jeremia 39:3, 13). Allerlei overleveringen noemen Babylonië als bakermat van de magie. Opvallend is dat de woorden Chaldeër (Babyloniër), tovenaars en droomuitlegger synoniemen zijn (Daniël 2:2, 5, 10; 4:7; 5:7, 11). Dingen die wij onder magie verstaan, zoals waarzeggerij, toverij en bezweringen, komen van oudsher vooral in Babylonië voor. In later tijd treffen wij ook buiten Babylonië magie aan, vooral in Medië en Perzië (landen ten Oosten van Israël). De magiërs hielden zich naast astrologie (waarzegging uit de sterren), droomuitlegging en andere vormen van waarzeggerij ook bezig met andere wetenschappen (astronomie en geneeskunde).

In Israël was de magie streng verboden. Niettemin treden de magiërs in vrijwel alle tijden op, soms in grote aantallen (Jesaja 47:9, 12). Alle vormen van toverij en waarzeggerij zijn de HEERE een gruwel (Deuteronomium 18:12). Hij wil zijn volk bij de profetie laten leven (Deuteronomium 18:15). Het Nieuwe Testament sluit zich hierbij aan. Ondanks deze afwijzing spreekt God de magiërs van Mattheüs 2:1 in hun eigen taal aan om hun te zeggen, dat er een geboorte is geschied, die ook voor hen een beslissende betekenis heeft!

(Bron: Bijbelse woorden en hun geheim, F.J. Pop).

De Bijbel zegt niet hoe de Wijzen geweten hebben dat deze ster betekende dat er een Koning der Joden geboren was. Het is belangrijk om voorzichtig te zijn met het leggen van verbanden tussen andere schriftgedeelten en deze geschiedenis. In Mattheüs 2 wordt namelijk alleen gezegd 'wij hebben Zijn ster gezien'. Wel kan het volgende worden opgemerkt:

Het is bekend dat er bij richtingen zoals het syncretisme (vermenging van godsdiensten) in de landen rondom Israël belangstelling was voor de Joodse godsdienst. De Joden waren bovendien overal verspreid en woonden na de ballingschap ook in verre Oosterse landen (Perzië, Medië, zie Handelingen 2:9-11). Uit inscripties heeft men kunnen opmaken dat er speciaal bij de Babylonische astrologen reeds lang de verwachting heeft bestaan van een Koning, die in het Westen zou optreden. Het is zeker niet onwaarschijnlijk dat dit een nawerking is van de grote invloed die Daniël op de Chaldese wijzen en astrologen heeft gehad (Daniël 2:48; 5:11). Hoe de wijzen wisten dat de Koning aangekondigd zou worden door middel van een ster is minder duidelijk. Het is niet zeker of zij geweten hebben van de profetie van Bileam (Numeri 24:17) die ook een magiër was. Het wordt door Mattheüs niet genoemd. Wat in deze geschiedenis in ieder geval opvalt, is dat God in de eigen taal van de wijzen (de sterren) tot hen spreekt en dat Hij er Zelf voor zorgt dat de wijzen grote betekenis hechten aan deze opvallende ster!

Startopdracht

Met de startopdracht wordt het thema 'de Wijzen uit het Oosten' geïntroduceerd. De wijzen hielden zich bezig met astrologie en dit is vandaag de dag nog springlevend. Voor jongeren mogelijk geen onbekend thema. Doel van deze opdracht is bewustwording van de achtergrond van ogenschijnlijk onschuldige horoscopen, waarvan de inhoud nietszeggend is (zie info hieronder), maar waar mensen wel geloof aan hechten. De Bijbel is niet onduidelijk als het gaat over sterrenwichelarij (zie o.a. Deuteronomium 4:19; 18:10; Jeremia 10:2). De tweede opdracht (sterrenbeelden opzoeken) is bedoeld om duidelijk te maken dat er onderscheid is tussen astrologie (waarzegging d.m.v. de sterren, bijvoorbeeld in horoscopen) en astronomie (wetenschap die zich bezighoudt met de observatie en verklaring van alle voorwerpen en gebeurtenissen buiten de atmosfeer van de aarde, waaronder de sterren). De wijzen uit het Oosten hielden zich waarschijnlijk met beide bezig.

Achtergrondinformatie van digitale encyclopedie Wikipedia bij startopdracht (www.wikipedia.nl)

Astrologie of **sterrenwichelarij** is een filosofie die stelt dat er een relatie is vast te stellen tussen bepaalde standen van hemellichamen en gebeurtenissen op aarde. De verwoording hiervan is cultuur- en tijdgebonden, in vroeger tijden vaak verbonden met religieuze overtuigingen of occulte praktijken. Een praktische toepassing van de **astrologie** is het te boek stellen van gevonden vermeende verbanden, bijvoorbeeld horoscopen. In de tussentijd is komen vast te staan dat de gewone astrologie of sterrenwichelarij onjuist is. Met name de algemeen erkende astroloog Geoffrey Dean heeft alle uitspraken van zijn collega-astrologen aan een kritisch onderzoek onderworpen en moest steeds weer constateren dat er geen sprake is van een relatie tussen standen en gebeurtenissen of karaktertrekken.

Een **horoscoop** geeft de ligging van zon, maan en planeten op een bepaald moment aan. Volgens de astrologie kan men uit een horoscoop gebeurtenissen aflezen die op aarde plaatsvinden. Door de horoscoop te maken voor momenten in de toekomst (de loop van zon, maan en planeten ligt immers vast) kunnen zo voorspellingen worden gemaakt. Was dit in het verleden een kunst (het kostte heel veel tijd om precies uit te rekenen en uit te tekenen waar de planeten op een bepaald moment allemaal stonden), tegenwoordig kost het maken van een horoscoop nog slechts enkele seconden op een computer. Ook de interpretatie van de horoscoop wordt tegenwoordig steeds vaker met de computer gedaan. De voorspellingen van de astrologie zijn hierdoor niet nauwkeuriger geworden.

Naast de horoscoop van het moment is volgens de astrologie ook de horoscoop van iemands geboortemoment belangrijk. Hierin zouden zijn/haar karakter en talenten zijn vastgelegd. Ook de combinatie van de horoscoop van een bepaald moment en de geboortehoroscoop wordt vaak gebruikt.

Een horoscoop in een tijdschrift of krant is een combinatie van een geboortehoroscoop en een momenthoroscoop. Vaak wordt deze echter niet eens door een astroloog samengesteld, maar door iemand die ervaring heeft in het schrijven in polyinterpretabele bewoordingen, waardoor iedereen er een waarheid uit kan lezen.

Richtlijnen bij de bespreking van de vragen en stellingen

1. Landen ten Oosten van Israël: Syrië, Armenië en Partië
2. Genesis 1:14 Sterren wijzen de weg of gebeurtenissen aan
Numeri 24:17 Jezus' geboorte
2 Petrus 1:19 Licht door middel van Gods woord
Openbaring 22:16 De Heere Jezus

Stelling 1: *Als ik zo'n bijzonder teken kreeg, zou ik ook wel geloven!*

De wijzen in het Oosten wisten waarschijnlijk niet dat God door middel van de sterren tot hen zou spreken. Het is dus niet vanzelfsprekend dat zij geloof hechtten aan dit teken. Denk aan de Joden in de tijd van de Heere Jezus, die veel tekenen zagen, maar toch niet geloofden (Johannes 12:37). Wij weten heel goed op welke manier God Zijn boodschap aan ons bekend wil maken. 'Onderzoek de Schriften' zegt Jezus, 'want die zijn het die van Mij getuigen' (Johannes 5:20). Dat is het middel bij uitstek om God te leren kennen. 'Deze zijn geschreven, opdat gij gelooft...' (Johannes 20:31). Zouden we meer nodig hebben dan Gods eigen woord, waarin Hij Zichzelf openbaart?

3. Koning Herodes wantrouwde iedereen die een gevaar voor hem kon zijn en was constant op zijn hoede voor een mogelijke staatsgreep. Veel Joden in hoge posities kwamen vroeg of laat onder verdenking te staan, meestal onterecht. Zelfs liet Herodes sommigen van zijn eigen familieleden terechtstellen, waaronder zijn eerste vrouw, een aantal leden van zijn

schoonfamilie en drie van zijn zoons. De angst om zijn positie en haat tegenover een mogelijke koning van de Joden dreef hem uiteindelijk ook tot de kindermoord in Bethlehem.

4. Koning Herodes was niet van plan om deze koning ook te aanbidden, zoals hij zegt. In het vervolg van hoofdstuk 2 lezen we wat zijn kwade bedoeling was: de Koning van de Joden vermoorden. Toen hij niet wist waar hij het Kind precies vinden kon, heeft hij alle kinderen in Bethlehem tot en met 2 jaar oud (de tijd die hij van de Wijzen gehoord had) vermoord.
5. De reactie is niet alleen af te leiden uit wat er van de personen geschreven staat, maar ook uit wat er *niet* geschreven staat. We lezen bijvoorbeeld niet dat inwoners uit Jeruzalem met de Wijzen meegingen. Dat laat iets van hun onverschilligheid. Ten diepste zijn het bij Herodes, de inwoners en schriftgeleerden allemaal verschillende uitingen van dezelfde zonde, namelijk hetongeloof. Dat kan zich uiten in haat/vijandschap (Herodes), uiterlijke Bijbelkennis en rechtzinnigheid (overpriesters en Schriftgeleerden) of onverschilligheid (inwoners van Jeruzalem). De reactie van de Wijzen was een reactie van geloof: er *moest* een Koning geboren zijn! Zelfs de teleurstellende reacties in Jeruzalem brachten hen niet op andere gedachten.
6. Praat met de jongeren door over hun reactie op het woord van God. Hoe is die merkbaar?
7. God openbaart Zichzelf in Zijn Woord. Dat doet Hij met een doel: dat we dat Woord geloven en we het leven vinden! (Johannes 20:31; 2 Petrus 1:19; NGB artikel 2)

Stelling 2: *De boodschap van het Evangelie doet altijd iets met je*

Onder de boodschap van Gods Woord blijf je niet hetzelfde. Het verbreekt je hart of je verhardt erdoor. Merken jongeren dit ook? Je kunt niet vrijblijvend onder de verkondiging van het Evangelie zitten. Laat die ernst in de bespreking van de stelling naar voren komen.

Om over na te denken

- Een gids is persoonlijk betrokken bij de mensen die hij de weg wijst. Hij kent de route zelf en loopt die zelf mee. Een wegwijzer staat langs de kant van de weg en wijst alleen de richting aan.
- Een wegwijzer: ze wijzen de goede richting aan, maar gaan zelf niet mee naar Bethlehem.
- Als je met mensen over het evangelie praat, zullen ze merken of je er zelf ook iets van kent. Heb je de God over wie je spreekt lief? Dan ben je een gids. Je bent een wegwijzer als je mensen alleen je verstandelijke kennis over de Bijbel doorgeeft.

8. Dat was niet door de ster alleen. De ster in de geschiedenis van de wijzen was het *teken* van Gods nabijheid. De ster zou hen brengen bij de geboren Koning. Deze Koning was de diepste oorzaak van hun blijdschap. Vergelijk dit bijvoorbeeld met de tekenen van het water bij de Doop of brood en wijn bij het Heilig Avondmaal: als deze gelovig gebruikt worden, is er geen blijdschap om de tekenen op zich, maar om datgene waar ze naar verwijzen (vergeving van zonden).

9. Deze vraag is bedoeld om een verband te leggen tussen de ster, waardoor God tot de wijzen sprak en die hen de weg wees, en de Bijbel, waardoor God tot ons spreekt en die ons de weg wil wijzen (als een *licht* en een *lamp*).

Ben je wel eens blij?

De dingen die door de eerste jongere genoemd worden, zijn reden genoeg om blij om te zijn. Dat hoeven we niet te ontkennen. De dingen die genoemd worden zijn echter van tijdelijke aard. Er kan altijd iets gebeuren waardoor de omstandigheden – en het blijde gevoel – compleet veranderen. Als je kijkt naar omstandigheden in deze wereld (zoals de tweede jongere), kan er soms inderdaad weinig reden tot blijdschap zijn.

We hebben blijdschap nodig die niet afhankelijk is van de omstandigheden. Echte blijdschap, blijdschap die blijft, is alleen te vinden in dat wat bij de Wijzen uit het Oosten voor blijdschap zorgde. Dat was meer dan de ster alleen, want die ster zou ook weer verdwijnen. De ster was het teken van *Gods nabijheid* en zou hen brengen bij *de geboren Koning*. Zijn komst betekent *grote blijdschap* voor alle volken (Lukas 2:10 en 11)! Echte blijdschap komt van boven en is vrucht van de Heilige Geest (Galaten 5:22). Het geloof brengt blijdschap met zich mee (Romeinen 15:13).

Kostbare geschenken

Goud, wierook en mirre waren in die tijd zeer kostbare geschenken. De wijzen eerden daarmee de Heere Jezus als Koning en hadden veel voor Hem over. Wat is Hij voor de jongeren waard? Niets? Een deel van hun leven? Of hun hele leven?

- 10: Deze opdracht is bedoeld om duidelijk te maken dat het knielen van de wijzen een daad van *geloof* was. Ze gingen op zoek naar een Koning en daar hadden ze ongetwijfeld verwachtingen bij. Ze gingen niet voor niets naar de hoofdstad van Israël! Mogelijk dachten ze aan een koninklijk paleis, rijke ouders, een prinsje in mooie kleren, bevolking die op de hoogte was van de geboorte van de Koning van de Joden, etc. Wat ze zagen was heel anders: een eenvoudige woning in een klein stadje, eenvoudige ouders, een 'gewoon' baby'tje, geen belangstelling van mensen uit Jeruzalem/Bethlehem, etc. Mogelijk kunnen de jongeren nog meer bedenken.

Stellingen 3:

Het Evangelie was al bekend bij de heidenen vóórdat het Pinksteren werd

Doel: verband tussen twee heilsfeiten leggen. In de geschiedenis van de Wijzen uit het Oosten is al *iets* te zien van de reikwijdte van Gods heil (voor Jood en heiden), maar de boodschap komt allereerst tot de Joden (herders). Tijdens en na Pinksteren wordt het Evangelie *wereldwijd* verbreid en komen duizenden mensen tot geloof. Bespreek met de jongeren de verschillen tussen de reikwijdte van het Evangelie met Kerst en na Pinksteren.

Ik kan Jezus geen geschenken aanbieden.

De Heere Jezus heeft geen geschenken van ons nodig. Geen kostbare dingen, geen goede daden. Je kunt Hem maar één ding geven. Dat waar Hij recht op heeft: je hart. Als iemand je hart heeft, dan heeft diegene je helemaal. God heeft recht op heel je leven. 'Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij je hart...' Een hart dat onwaardig is, donker, hard, ongevoelig en egoïstisch. Geef het aan Hem zoals het is: Hij maakt het zoals het zijn moet.

- 11a.** 'De wereld' betekent alle volken, zonder onderscheid. In deze geschiedenis zien we dat Jood én heiden de boodschap van de geboren Koning te horen krijgen. Het Evangelie is niet beperkt tot de Joden.
- 11b.** De komst van de Heere Jezus is niet slechts een boodschap voor de Joden en heidenen uit het jaar nul. De jongeren van nu behoren ook tot *de wereld*. Zo lief had God zondaren – ook zondige jongeren! – dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft... Hij kwam om te zoeken en zalig te maken wat verloren was! *Een ieder* die in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven. Door het geloof mag je je eigen naam invullen, zoals Maarten Luther dat deed. Op momenten dat Luther zorgen had, het moeilijk had of twijfelde, vulde hij zijn eigen naam in bij deze tekst: 'Alzo lief heeft God Maarten Luther gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat Maarten Luther, die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft!'

Slotopdracht

Doel van deze opdracht is om de geschiedenis van toen in de tijd van nu te plaatsen. Laat de jongeren in groepjes van 3 of 4 aan deze opdracht werken. Zorg dat de jongeren ook bij deze vrije opdracht eerbiedig omgaan met het Woord, ook in het schrijven en spreken daarover.

Het verhaal kan beginnen op het moment dat jongeren of ouderen hier in het Westen in aanraking komen met de boodschap van het Evangelie. Wie zijn die mensen in het Westen? Hoe komen zij in aanraking met die boodschap? Hoe reageren zij daar op? In het verhaal kunnen ook de reacties van mensen in de wereld betrokken worden. Roept de boodschap herkenning op? Hoe gaan mensen in het Westen 'op reis' naar de geboren Koning?

Als jongeren het moeilijk vinden om te beginnen, kun je ze met bovenstaande suggesties wellicht op gang helpen.

Alternatieve slotopdracht

Maak op een groot vel papier twee kolommen. Schrijf aan de ene kant 'Wijzen uit het Oosten' en aan de andere kant 'jongeren uit het Westen'. Schrijf de overeenkomsten en de verschillen op naar aanleiding van de schets die jullie met elkaar besproken hebben.

Overige liedsuggesties

Vol van pracht, vol van pracht,
schijnt een ster in d' Oosternacht.
Wijzen leidt zij met haar gloren,
daar, waar Jezus is geboren.
Hier is 't heil, door hen verwacht.

Bethlehem, Bethlehem,
hoor je daar die eng'lenstem?
Vrede op aarde, lof de Heere,
's mensen heil is Godes ere,
alle heem'len loven Hem.

Hulp'loos Kind, heilig Kind,
dat je in een kribbe vindt.
Hij is 't, die deez' Eng'len prijzen,
Hij, gezocht door d' Oosterwijzen,
wordt Hij ook door jou bemind?

Daar is uit 's werelds duist're wolken,
een Licht der lichten opgegaan.
Komt tot Zijn schijnsel, alle volken!
En gij, mijn ziele! Bid Het aan.
Het komt de schaduwen beschijnen,
de zwarte schaduw van de dood.
De nacht der zonde zal verdwijnen,
genade spreidt haar morgenrood.

O Vredevorst, Gij kunt gebieden,
de vreed' op aard' en in mijn ziel.
Doe elke zondaar tot U vlieden,
dat al wat ademt voor U kniel'!
Dit zal de God des heils bewerken,
Hij zal de zetel u bereid,
met recht en met gerechte sterken:
Hem zij de lof in eeuwigheid!

Ik kniel aan Uwe kribbe neer,
o Jezus, Gij mijn leven!
Ik kom tot U en breng U, Heer',
wat Gij mij hebt gegeven.
O, neem mijn leven, geest en hart,
en laat mijn ziel in vreugd' en smart,
bij U geborgen wezen!

Ik lag in donkerheid en nacht,
Gij waart mijn zon, mijn luister,
de zonne, die mij vrede bracht
en redde uit het duister.
O Jezus, wil mijn zonnenschijn,
mijn kracht, mijn hulp, mijn sterkte zijn:
Dan heb ik niets te vrezen!